

Kitap Satış Danışmanları ve Okunabilir Kitap

Fatih Çetin ÇETİNKAYA*
Mücahit DURMAZ**
Halil İbrahim ÖKSÜZ***

Öz

Kitap satış danışmanlarının, okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçimlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma betimsel nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilindeki farklı kitap satış merkezlerinde çalışan, bir ile 23 yıl aralığında kitap satış danışmanlığı yapan toplam 13 satış elemanı oluşturmaktadır ve araştırmada kolay ulaşılabılır örneklem tekniği tercih edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorulara kitap satış elemanlarının vermiş oldukları cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde nitel veri analizi tekniklerinden olan betimsel analiz tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre, resimli çocuk kitabını sesli olarak okuma deneyimine sahip katılımcıların birçoğu çocuklarda meydana gelen olumlu etkilerden bahsetmektedir. Araştırmaya katılan danışmanlar genellikle değer öğretimine yönelik resimli çocuk kitaplarının tercih edildiğini bildirmektedir. Resimli çocuk kitaplarını incelemek ve satın almak için genellikle ebeveynler gelmektedir. Bu ebeveynler arasında da çoğunluğu anneler oluşturmaktadır. Ayrıca gelen annelerin çalışan, eğitilmiş ve yüksek sosyoekonomik düzeyden olduğu yönünde görüşler sıklıkla belirtilmiştir. Kitap satış danışmanları, genellikle kitapların çocuğun yaşına uygunluğu, toplumsal olarak hassas olunan konulara değinmemeye, çok satan kitaplar ve fiyat ile ilgili sorularla karşılaştıklarını bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Kitap satış danışmanları, resimli çocuk kitapları, kitap seçimi

Book Sales Assistants and the Readable Book

Abstract

This research, which aims to put forth the book sales assistants' views regarding the selection of children's book having a readable quality, was conducted through a qualitative descriptive research approach. The universe of the research consists of 13 sales assistant who work in Ankara and have the working experience ranging between 1 year to 23 years. Convenience sampling was utilized during the research and interview technique was used as the data collection tool. The answers given for the questions in the interview form were recorded with tape recorder. Descriptive analysis technique, one of the qualitative data analysis techniques, was utilized for the analysis of the data acquired during research. According to the findings obtained as a result of the research, most of the participants, who have the experience of audible reading for children's picture books, generally refer to positive effects occurred in the children. The assistants participating in the research state that mostly the children's picture book aiming at value education

* Prof. Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi, Düzce, fatihcetincetinkaya@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9843-6747

** Öğretmen, Şanlıurfa İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Şanlıurfa, mucahitdrnz58@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7509-2059

*** Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi, Ankara, oksuzhalilbrahim@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4338-297X

are preferred. Generally, the parents come to the bookstores to examine and buy the children's picture books. The majority of these parents is the mothers. Furthermore, it is mostly expressed that the mothers coming to the bookstores are mostly working, educated and from a high socioeconomic level. The sales assistants frequently state that they face questions about the appropriateness of the books to the child's age, whether the book has any referrals to some socially delicate issues or not, the best-seller books and the prices of the books

Keywords: Book sales assistants, children's picture books, book selection

Giriş

Okuma becerisi, bireyin kişiliğini geliştirmesi ve yaşamış olduğu toplumla sağlıklı ilişkiler kurabilmesi adına büyük önem taşımaktadır (Kimmel ve Segel, 1983; Özdemir, 1990: 17). Bilgi edinme, duygu, düşünce ve hayal gücü zenginliği kazanma gibi amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen okuma, bilişsel ve duyuşsal boyutlu anlamayı temel alan önemli bir faaliyettir (Harris ve Sipay, 1990). Bu nedenle okumayı etkileyen faktörler de büyük önem taşımaktadır. Bu faktörlerden birisi de okuma materyalleri olarak bilinmektedir.

Okuma materyallerinden olan ve çocukların hayatında önemli bir yer tutan çocuk kitapları (Rideout, Vandewater ve Wartella, 2003), çocuğun bilişsel ve dilsel gelişimi için doğal öğrenme ortamı oluşturmaktadır (Sever, 2011). Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden başlayarak çocuklara önemli becerilerin edinilmesi sürecinde zenginleştirilmiş bir dil çevresi sunan, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan, zevkle okudukları eserler olarak bilinmektedir (Çılgın, 2006; Erbay ve Samur, 2010). Erken dönemlerde çocuk kitapları ile edinilmiş olan deneyimlerin, çocukların okuma becerileri ve genel akademik başarıları üzerinde etkili olduğuna vurgu yapan birçok araştırma (Anderson, O'Flahavan ve Guthrie, 1996; Anderson, Wilson ve Fielding, 1988; Angeletti, Hall ve Warmac, 1996; Gönen, 1984; Padak ve Rasinski, 2007; Smith, Tracy ve Weber, 1998) mevcuttur.

Çocukların yaşam süreleri boyunca karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelme becerileri, sahip oldukları kişisel ve duygusal yapının gücü ile doğrudan ilişkilidir. Erken dönemlerde seçimi doğru yapılmış, okunabilir nitelikteki çocuk kitapları ile gerçekleştirilecek olan okuma aktiviteleri ile çocuklara dünya hakkındaki bilgilerini geliştirmelerinin yanında kendilerine ait duyarlılıklarını, hayal güçlerini, üretkenliklerini ve iletişim becerilerini geliştirme fırsatı sunar (Demircan, 2006). Çocukların yaşamları üzerinde büyük öneme sahip olan bu kitapların seçiminin bir hayli önemli olduğu (Haris, 2008; Schirmer ve Lockman, 2001; Wutz ve Wedwick, 2005) ve dikkat edilmesi gereken birçok unsurun bulunduğu (Dwyer ve Neuman, 2008) belirtilmektedir. Henüz okul çağına gelmemiş çocukları, kitaplarla buluşturan anne-babalar (Neydim, 2006) daha sonraki zamanlarda ise öğretmenler, kütüphaneciler ve satış danışmanları (Yağcı, 2007) onlara uygun kitapları seçerek ya da seçme olanağı tanıyarak yardımcı olmaktadır. Kitapların okunabilirlik düzeylerini belirlemek veli, öğretmen, kütüphaneciler ve satış danışmanlarının çocuklara/öğrencilere uygun olan kitapları belirleme konusunda fayda sağlamaktadır. Ayrıca bu kişiler, çocuk ile kitap arasındaki bağı kuran en doğru köprülerdir. Çocuk ile kitap arasında olumlu bir bağ kurulabilmesi; çocuğun yaşına, gelişim düzeyine, ilgi, ihtiyaç ve düşüncelerine uygun özellikteki kitapların seçimine bağlıdır (Epsinosa ve Burns, 2003; Ersoy, Avcı ve Turla, 2006; Hardman ve Jones, 1999). Bu nedenle çocuk ile kitap ilişkisini kuran bu kişilerin, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun kitapları bilmeleri, yeni yayınları takip etmeleri (Kuran ve Ersözlü, 2009), çocuk kitaplarında bulunması gereken fiziksel, içeriksel ve resimleme özelliklerinin farkında olmaları (James ve Kormanski, 1999; Machado, 2003; MacNaughton ve Williams, 2004) ve çocuk edebiyatı ürünlerine dair kapsamlı bilgi ve donanıma sahip olmaları beklenir. Unutulmamalıdır ki okunabilir nitelikteki doğru kitap seçimi ve kullanımı, amaca ulaşmayı kolaylaştıran unsurlardandır (Tür, 1999; White, 2005).

Literatür incelendiğinde okunabilir kitapların seçimine yönelik birçok araştırma mevcuttur. Kuran ve Ersözlü (2009) sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ürünlerini seçme kriterleri ve sınıf içerisinde kullanma durumlarını belirlemeyi, Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım (2012) okunabilir kitapların seçiminde kullanılabilecek, ilkökul dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin görüş ve istekleri doğrultusunda bir araç geliştirmeyi, Ersoy ve Bayraktar (2015) annelerin çocuk kitapları hakkındaki düşüncelerini, hangi kriterleri gözeterek çocuklarına kitap satın aldıkları ve bütün bunların annelerin öğrenim durumuna göre değişip değişmediğini ortaya koymayı; Kara (2012) ebeveynlerin çocuk kitabı

seçimlerinde resimlemelerle ilgili nelere dikkat edilmesi gerektiğini belirtmeyi; Samur (2011); Turan, Gönen ve Aydos (2017) okul öncesi öğretmen adaylarının okunabilir nitelikteki resimli öykü kitaplarını seçme konusundaki yeterlik düzeylerini; Ergün ve Gündüz (2011) okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi çocuk kitaplarını nasıl değerlendirdiklerini ve hangi özellikleri dikkate alarak seçim yaptıklarını belirlemeyi; Yükselen, Yumuş ve Işık (2016) okul öncesi öğretmenlerinin okunabilir çocuk kitaplarının seçiminde neleri göz önünde bulduklarını; Altunkaynak (2018) ilkökul öğrencilerinin kitap seçimlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi; Şahin ve Tutkun (2016) kitapçılara gelen anne-babaların, çocuklarına yönelik aldıkları kitaplar ve bunların seçimine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan çalışmaların olduğu görülmektedir. Ancak kitapçılarda çalışmakta olan satış danışmanlarının okunabilir nitelikteki kitapların seçimine yönelik görüşlerini ortaya koyan herhangi bir çalışmanın olmayışı bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Bu sebeple araştırmanın amacı, kitap satış danışmanlarının, okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Kitap satış danışmanlarının, okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçimine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma betimsel nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; görüşme, gözlem, tarama, doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal bir ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlenmiş olduğu araştırma yaklaşımı (Yıldırım ve Şimşek, 2011) olarak tanımlanmaktadır. Nitel betimsel yaklaşım, araştırmanın katılımcılarının ortam ve olaylara ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapmalarını gerektirmektedir (Cresswell, 2005).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Ankara ilindeki farklı kitap satış merkezlerinde çalışan, bir ile 23 yıl aralığında kitap satış danışmanlığı yapan toplam 13 satış elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem tekniğinden faydalanılmıştır. Bu örneklem tekniğinde amaç, uygun ve gönüllü olan katılımcıları araştırmaya dâhil etmektedir (Cresswell, 2005). Bu doğrultuda mevcut çalışma, araştırmacıların Ankara ilinde ulaşabildikleri kitap satış merkezlerindeki satış elemanları ile gerçekleştirilmiştir. Bu örneklem tekniğinin seçimiyle araştırmaya uygun ve gönüllü katılımcılar dâhil edilerek okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçim kriterlerine yönelik daha sağlıklı ve güvenilir verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan danışmanlardan K1, okul öncesi öğretmeni; K2, kitap eleştirmeni; K3 edebiyat öğretmeni; K13 ise edebiyat bölümü öğrencisi olması sebebiyle çocuk edebiyatı ve ürünleriyle eğitim hayatlarında karşılaşmış kişilerdir. Bunun dışında diğer 9 katılımcı ise çocuk edebiyatı ve ürünleriyle ilgili bilgi sahibi olma imkânlarının bulunmadığı bölümlerden mezun olmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmaktadır. Olaylara ilişkin yaşantı ve anlamların ortaya çıkarılmasında görüşme tekniği, araştırmacılara etkileşim ve esneklik yoluyla sorgulama olanakları sunmaktadır (Richards ve Morse, 2007). Bu amaçla araştırmaya ilişkin veriler görüşme türlerinden birisi olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı, görüşme sorularını önceden hazırlar, katılımcılara esneklik sağlayarak soruları görüşmenin gidişatına göre yeniden düzenleyebilir (Cresswell, 2005; Karasar, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2019 yılı Mart ve Nisan aylarında görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorulara kitap satış elemanlarının vermiş oldukları cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Böylelikle ses kayıt cihazının kullanılmasıyla verilerin eksik veya hatalı olma ihtimali ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca araştırmacılar her görüşmede katılımcıların sözel ve sözel olmayan ifadelerine ilişkin notlar almışlardır. Bu notlar çalışmanın analiz ve yorumlama aşamalarında

göz önünde bulundurulmuştur. Görüşmeler yaklaşık 10 dakika ile 20 dakika arasında değişen sürelerde yapılmıştır.

Araştırmacılar tarafından kitap satış yerlerinde çalışmakta olan satış danışmanlarının okunabilir kitapların seçim kriterlerine yönelik görüşlerini almak adına gidilecek olan 15 kitap evi belirlenmiştir. Ancak satış danışmanlarının iş yoğunluğu ve görüşmeye katılmak istememelerinden dolayı bu sayı 13'e kadar düşmüştür. Geriye kalan satış danışmanları gönüllü olarak görüşmeye katılmıştır. Araştırmacılar görüşmeyi daha sağlıklı yapabilmek adına mola saatlerinde buluşmayı ve ses kayıt cihazı kullanacaklarını kitap satış elemanlarının her birisine teklif etmiştir. Satış danışmanlarından onay alındıktan sonra araştırmacılar gerekli zemini hazırlayıp görüşmelere başlamışlardır. Araştırmacılar görüşme başladığında satış danışmanlarına açık uçlu sorular sorarak verilerin çeşitliliğini artırma yoluna gitmiştir. Görüşmelerin sonunda satış danışmanlarına teşekkür edilerek çalışmanın sonucunu kendileri ile de paylaşılacağı söylenmiştir. Bu işlemlerin ardından okunabilir kitapta satış danışmanlarının etkisini belirlemek adına veriler belirli temalar altında toplanarak verilerin analizi çalışmalarına geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde nitel veri analizi tekniklerinden olan betimsel analiz tekniğinden faydalanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımı, verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre oluşturulmasına ve görüşme esnasında yöneltilen soruların dikkate alınarak sunulmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Görüşmeye dayalı nitel araştırma verilerinin analizinde kayıt altına alınan ses kayıtlarının dikte edilmesi, araştırma dökümlerin doğruluğunun kontrol edilmesi, görüşme indekslerinin oluşturulması ve güvenilirlik çalışmasının yapılması önemli aşamalar olarak bilinmektedir (Kvale, 1996). Buna bağlı olarak katılımcılarla yapılan görüşmeler esnasında alınan ses kayıtları üç katılımcı tarafından dikte edilerek bilgisayarda hazırlanmış olan görüşme dökümü formuna aktarılmış ve ses kayıtlarının doğruluğu bu dökümler üzerinde kontrol edilmiştir. Ayrıca araştırmacılar bütün bu işlemleri birbirinden bağımsız bir şekilde gerçekleştirmiştir. Görüşme soruları tema olarak kabul edilmiş olup dikte edilen görüşmeler ve görüşme esnasında katılımcılar tarafından alınan yazılı notlar ilgili literatür doğrultusunda kodlanmıştır. Verilerin sınıflandırılma aşamasında belli temalar altında kodlanan katılımcı görüşlerinden hangilerinin doğrudan alıntı yapılacağı araştırmacılar tarafından belirlenmiş ve bu işlemten sonra analiz işlemi son bularak araştırmanın bulgularının yazımına geçilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Görüşme sorularının geliştirilmesi aşamasında çocuklar için okunabilir nitelikteki uygun kitapların seçimi ile ilgili literatür araştırmacılar tarafından bağımsız bir şekilde incelenmiş, literatürdeki veriler doğrultusunda görüşme için gerekli olan sorular oluşturulmuştur. Bağımsız olarak hazırlanan sorular ortak görüş dâhilinde taslak bir görüşme formu haline getirilmiştir. Daha sonra taslak formda yer alan soruların anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesi için alan uzmanlarınca incelenmiştir. Uzmanların dönütleri doğrultusunda görüşme sorularında gerekli düzenlemeler gerçekleştirilerek kapsam geçerliliği için sorular bir kez daha alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur.

Görüşmeye başlamadan önce katılımcıların vermiş oldukları bilgilerin sadece bilimsel amaçlar dâhilinde kullanılacağı katılımcılara bildirilmiş olup böylelikle araştırmacılar ve katılımcılar arasında karşılıklı güvene dayalı bir iletişim ortamı oluşturulmasına çaba gösterilmiştir (Lincoln ve Guba, 1985). Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini artırmak ve veri kaybını önlemek amacıyla görüşme esnasında katılımcılar tarafından yazılı olarak notlar tutulmuştur. Ayrıca ses kayıt cihazında oluşacak herhangi bir aksaklık olasılığını ortadan kaldırmak adına yazılı not alabilmek için gerekli hazırlıklar katılımcılar tarafından yapılmıştır.

Kitap satış danışmanlarının sorulara vermiş oldukları cevaplar 3 araştırmacı tarafından da incelenmiştir. Araştırmacılar arası görüş birliği tespit edilmek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenirlik formülü kullanılmıştır (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)). Bu formüle göre kodlayıcılar arasında uyumun en az %80 olması gerekmektedir. Analizi sonucunda güvenirlik değeri %91 olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular

Kitap satış danışmanlarının, okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçimi konusundaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmaya katılan danışmanların çalışmayla ilişkili demografik verileri tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Mezun Olunan Bölüm, Deneyim ve Görüşme Süreleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Lisans	Kıdem (yıl)	Görüşme Süresi (Dakika)
K1	K	Okul Öncesi Öğretmenliği	2	29
K2*	K	Sosyoloji, Uluslararası Ticaret	23	41
K3**	K	Edebiyat	1	36
K4	K	İşletme	15	27
K5	E	Turizm ve Otel İşletmeciliği	5	14
K6	E	İşletme	15	24
K7	E	Tarih	5	13
K8	K	Sağlık Yönetimi	2	17
K9	K	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	2	19
K10	K	Bilgi ve Belge Yönetimi	2	22
K11	K	Uluslararası Ticaret	1	16
K12	E	İşletme	12	26
K13	K	Edebiyat	1	28

*Aynı zamanda kitap eleştirmeni **Aynı zamanda edebiyat öğretmeni

Tablo 1 incelendiğinde, resimli çocuk kitaplarıyla ilgili ön bilgiye sahip olunabilecek bir eğitim alan (K1, K3, K13) veya ilişkili bir mesleğe sahip katılımcıların (K2) görüşme süreleri incelendiğinde diğer katılımcılara oranla daha uzun görüşmeler yapıldığı görülmektedir. Ayrıca kitap satışı konusundaki mesleki deneyimleri fazla olan katılımcıların da (K2, K4, K6, K12) görüşme süreleri az olan katılımcılara oranla daha fazladır. Yine tablo 1’e göre, araştırmaya katılan 13 katılımcının dokuzu kadın, dördü erkektir. Araştırmaya katılan erkek kitap satış danışmanlarının mesleki deneyimlerinin ortalaması 9,2 yıl iken, kadın katılımcıların mesleki deneyimlerinin ortalaması ise 5,4 yıldır.

Kitap satış danışmanlarının, okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçimi konusundaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmaya katılan danışmanlar kendilerini iyi birer okur olarak görürken biri kendini iyi bir yazar olarak nitelendirmektedir. Araştırmaya katılan danışmanlardan dokuzu çocuklarla resimli çocuk kitabı okuma deneyimine sahip olduğunu bildirmektedir. Bazı katılımcıların bu deneyime yönelik görüşleri şu şekildedir:

Evet, evet okudum. 2010 yılından beri açığız ve biz burada çocuklara yönelik çok projeler yaptık. Örneğin bunlardan biri, devlet tiyatrolarından bir arkadaşla görüşüp okulları davet ediyorduk ve bu arkadaşımız drama ile çocuk kitaplarını seslendiriyordu. Bunun dışında ben okullara kütüphane yapan bir ekibin gönüllü üyesiyim. Biz Ankara’nın belirli yoksul semtlerine gidip kütüphane yapıyoruz ve sıklıkla da o okullarda kitap okuyoruz. Kitabı sevdirmeye çalışıyoruz. (K2).

Resimli çocuk kitabını sesli olarak okuma deneyimine sahip dokuz katılımcının tamamı çocuklarda meydana gelen olumlu etkilerden bahsetmiştir:

...anlatırken çocuklar genellikle hikâyeye değil, resimlere odaklanıyorlar. Mesela bir kitap okumuştuk, kitabın sonunda sayfanın köşesinde bir yerde bir bıçak varmış. Ben okurken hiç fark etmedim. Kardeşim o ayrıntıyı görmüş ve beraber kitaptan sonra resim çizerken o bıçağı da çizdi. O zaman anladım çocukların ayrıntıyı yakalamadaki ustalığını. (K10).

Yani şöyle anlatayım: Çocuğun ilgisini çeken bir hayvan öyküsü değilse, anlaşılabilir değilse ve cümleler uzunsa çocukların sıkıldığına çok kez şahit oldum. Ama cümleler kısaysa, daha anlaşılabilirse, çocuğun kelime dağarcığındaki kelimeler yoğun olarak kullanılmışsa o zaman çocuğun ilgisi artıyor. Çocuğun ilgisi artınca doğal olarak çocuğa bir şeyler kattığım için olumlu bir duygu içerisinde giriyorum. (K12).

Öte yandan araştırmaya katılan danışmanların dördü genellikle değer öğretimine yönelik resimli çocuk kitaplarının tercih edildiğini bildirmektedir:

Resimli çocuk kitaplarında bence davranış ve değerlerle ilgili olanları tercih ediyor. Benim gözlemim bu yönde. Tuvalet eğitimi için, yemek yeme alışkanlığı için kitap alan ebeveyn çok sınırlı değerlerle ilgili kitap alanların yanında. (K3).

Ayrıca bir katılımcı çocukların babalarıyla vakit geçirememeye sorunlarına yönelik kitapların yoğun olarak talep edildiğini bildirmektedir:

...yine babayla zaman geçirememeye problemi ile ilgili kitaplar tercih ediyor. Çünkü babayla zaman geçirememeye Türkiye’de büyük bir sorun ve biliyorsunuz genelde anneler seçer kitabı. Babalar çok nadir gelir. Buradan bakınca babaların çocuklarıyla zaman geçirememesiyle ilgili kitapların neden çok talep edildiği mantıklı geliyor. (K13).

K13’ün de aktardığı gibi, resimli çocuk kitaplarını incelemek ve satın almak için genellikle ebeveynler gelmektedir. Bu ebeveynler arasında da çoğunluğu anneler oluşturmaktadır. Ayrıca gelen annelerin çalışan, eğitilmiş ve yüksek sosyoekonomik düzeyden olduğu yönünde görüşlere sıklıkla yer verilmiştir:

Genellikle veliler geliyor. Bunlar daha çok anneler. Akşam saatlerinde geldikleri için bu velilerin çalışan veliler olduğunu söyleyebilirim. Bazı veliler çocuklarıyla birlikte geliyor ancak bu veliler de kendileri seçiyor kitabı. Seçip çocuğa gösteriyor, çocuk da beğenirse alıyor. Veliler yürürken sanki kredi kartları, cüzdanlar yürüyormuş gibi geliyor bana. Az da olsa gelen öğretmenler kitapların içeriğine bakıyorlar ama veliler, çocuk şu kitabı beğendim dese bile önce fiyatına bakıyor. ...buraya gelenlerin hepsi eğitilmiş, gayet iyi giyimli, konuşması düzgün kişiler. (K10).

Veli ile karşılaştığım kadar öğrenciyle, öğretmenle karşılaşmıyorum. Anneler daha çoğunlukta. Genelde de özel okula giden öğrencilerin velileriyle karşılaşmıyorum. Daha çok zengin kesim yani beyaz yaka diyebiliriz. Yine eğitilmiş veliler oluyor genellikle üniversite mezunu. (K12).

Resimli çocuk kitaplarını almaya, incelemeye genellikle ebeveynler geliyor. Ebeveynler arasında da hemen hemen hep anneler gelmekte. Gözlemediğim kadarıyla çalışıyor bu anneler, sosyoekonomik durumları, eğitim durumları yüksek aynı zamanda. (K1).

Ben eğitim durumu da ekonomik durumu da yüksek olarak tanımlıyorum. Buraya gelenler de çocuklarına küçüklükten itibaren kitap okuyan insanlar. Bilinçli okur dediğimiz kendisi gibi çocuğunun da okuması için onlara bunu aşlamak isteyen bilinçli insanlar geliyor daha çok. (K9).

Katılımcılar, annelerin resimli çocuk kitabıyla ilgilenen ebeveyn olmalarının sebebinin, çocuklarıyla yakından ilgilenmeleri, çocuklarıyla daha çok vakit geçirmeleri ve onları daha yakından tanımlarıyla açıklamaktadır. Ayrıca resimli çocuk kitabı satın almaya gelen babaların alacakları kitabı yine anneler belirlemektedir:

...anneler çocukla daha çok vakit geçirdiği için daha çok annelerle karşılaşılıyor ve muhatap oluyoruz. Babalar bu tür işlerle pek ilgili değil. İlgili olanlar da yeni baba olmuş kişiler oluyor. Ancak kitapları genellikle evde seslendirenler de babalar oluyor. (K7).

...bence anneler çocuklarını daha iyi tanıyor. Çünkü babalar geliyor bazen öneriyorum bunu al diye. Baba beğeniyor kitabı ama benim çocuk beğenir mi beğenmez mi bilmiyorum, bir hanıma sorayım diyor. Daha sonra da ilerleyen saatlerde eşleriyle birlikte geliyorlar. (K10).

... anneler çocuklarla daha çok ilgili olduğu için. Adam zaten çalışıyor. Akşam da geliyor kitap almaya ama yine eşini arıyor hangi kitabı alacağını soruyor. (K6).

Bunun dışında çoğunluk olmamakla birlikte, üç katılımcı resimli çocuk kitabı satın almaya her sosyoekonomik düzeyden bireylerin geldiğini bildirmektedir. Bu duruma ebeveynlerin öğretmenler tarafından belirlenen kitap listeleriyle gelmesi neden olarak gösterilmiştir. Ayrıca kitap satış merkezinin konumunun da gelen müşterilerin profili üzerinde etkili olduğunu bildiren katılımcılar da mevcuttur.

...daha çok veli ile karşılaşmıyorum. Veliden sonra öğrenci ile karşılaşmıyorum. Öğretmenlerle çok az karşılaşmaktayım. Öğretmenler daha çok liste gönderiyor, veliler ellerinde listeye geliyorlar. Genellikle de anneler gelip kitap alışverişi yapıyor. Liste verildiği için herkes almak zorunda bu sebeple de her sosyoekonomik düzeyden gelen veliler oluyor. (K4).

Öğretmenin gelip bizimle görüşüp, öneri alması gibi bir durum yok. Beş yıldır çalışıyorum ve öğretmenle karşılaşma durumum bir elin parmaklarını geçmemiştir. Genellikle ebeveyn geliyor.

Bu ebeveynler arasında da anneler yoğunlukta. Bu ebeveynler de belki mağazanın bulunduğu konum itibariyle böyledir, her kesimden oluyor. Çok yüksek, orta düzey veya asgari ücretli gelenler de var. Bunun sebebi konumun haricinde öğretmenlerin yönlendirmeleri de olabilir. Öğretmenler liste veriyorlar veliler de o listeye göre kitap topluyor. (K5).

...bu ebeveynlerin durumu gayet iyi. Ancak kitap satışı yapılan yerin lokasyonu önemli. Örneğin burası gelir düzeyi iyi olan insanların uğrak yeri. Dolayısıyla bu tür insanlarla karşı karşıyayız. Çok okumuş, ekonomik düzeyi çok iyi durumda insanlar geliyor buraya. Ama iyi eğitilmiş anne babalarla karşılaştığımı söyleyebilirim. Ayrıca bu anne babalar daha çok soru soruyorlar. (K2).

Daha çok annelerle iletişim kuran kitap satış danışmanları, genellikle kitapların çocuğun yaşına uygunluğu, toplumsal olarak hassas olunan konulara değinmeme, çok satan kitaplar ve fiyat ile ilgili sorularla karşılaştıklarını bildirmişlerdir. Bunun yanı sıra bir katılımcı (K10) babalardan ziyade annelerin kitabın içeriğiyle ilgili incelemeler yapıp sorular sorduğunu aktarmıştır:

... kesinlikle karşılaştığım sorular arasında birinci sıraya en çok satan kitap sorusunu koyarım. Daha sonra alıp okudukları kitabın devamı olup olmadığını soruyorlar. Özellikle internetten önerilen kitaplara bakıp onları takip edip, liste hazırlayıp gelenler çok oluyor. Fiyatla ilgili sorularla da çok karşılaşıyorum. Özellikle burada en ucuz olanı hangisi... Anneler için öyledir diyemem. Anneler, içinde ne var ne yok diye bayağı bakıyorlar. İçerikle ilgili olumsuz bir şey var mı şekilde sorular soruyorlar. (K10).

Genelde okula giden yaş grubu ise "bu yaş grubuna uygun mu?" tarzında çok fazla soru geliyor. Daha sonra kitapları tanıtırken organik kitap olduğunu söylediğimde organik kitap hakkında sorular geliyor. Bazen kitap içeriğini soruyorlar ama yaygın değil. (K11).

Resimli kitaplarda daha çok karakterlerin korkutucu olup olmadığına yönelik sorular alıyorum. Tartışmaya açık konulara değinmemesine, daha çok hassas dini ve milliyetle ilgili durumlara dokunup dokunmadığıyla ilgili sorularla karşılaşıyorum. (K2).

Öte yandan iki katılımcı ise ebeveynler tarafından çocuklarında gördükleri, kitap okumama, yatağında uyumama gibi problemlerin çözümü için ne tür kitapların okunabileceği hakkında sorularla da karşılaşmaktadır. Katılımcılar bu tür konularda ebeveynlerin sık sık kitap önerileri istediğini de bildirmektedir:

...en çok satan kitapları önermemizi istiyorlar. Mesela çocuk kitap okumuyor, öyle bir sorunu var. Anne baba çok anlayamıyor sorunun nereden kaynaklandığını. Çocuğa bir kez okulda bir kitap okutulmuştur, doğru kitap okutulmamıştır ve dolayısıyla çocuk kitaptan uzaklaşmıştır. Anne baba da bunun farkında değildir. Geliyorlar bizim çocuğumuz okumuyor, ne tür kitapları tavsiye edersiniz diye soruyorlar. (K2).

Tercihiniz nedir diye çok soru alıyorum. En çok hangisini satıyorsunuz, veliler en çok hangi kitabı alıyor, hangi kitap daha eğitici, hangisi benim daha çok işime yarar gibi sorularla sıklıkla karşılaşıyorum. "Çocuğum yatağında uyumuyor. Hangi kitabı almalıyım." gibi direkt sorunlarını söyleyerek de öneride bulunmamı istiyorlar. (K13).

K2 ve K13'ün de aktardığı gibi, müşterilerin kitap önerileri istemesi kitap satış danışmanlarının işlerinin doğası gereği sıklıkla karşılaştıkları bir durumdur. Ancak danışmanların öneride bulunmadan önce dikkat ettikleri noktalar farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda katılımcılardan altısı çocuklarla birebir iletişim kurarak onların ilgilerini keşfetmeye odaklandığı görülmektedir:

Veli çocukla birlikte geliyorsa yaşını ve ilgi alanlarını soruyorum. Daha sonra bir kitap getirip herhangi bir sayfasını açıp okumasını istiyorum. Okuduktan sonra biraz konuşuyoruz. Eğer anlıyorsa biraz daha zorunu veriyorum. Çünkü zorlanması gerektiğini düşünüyorum. Yani çocuğun yaşı ve kitabın özellikleri üzerinden hareket ediyorum kitap tavsiye ederken. (K1).

...birincisi kitap çeviri kitapsa yayınevinin kullandığı çevirmenin doğru çevirmesini önemsiyoruz. Bu çok önemli. Bu yüzden de tüm kitapları okumuş, taramış oluyoruz. Aykırı olduğunu düşündüğümüz kitapları arkadaşlarımızla konuşup ayırıyoruz. Bunun dışında çocuğun yaşını ve cinsiyetini soruyoruz. İlgi alanını sorarız. Bir önce okuduğu kitabı soruyoruz. Bu kitabı sevip sevmediğini soruyoruz ki eğer sevmişse ona benzer kitapları öneriyoruz. ...ebeveyn çocukla gelmişse sorularım değişmiyor. Önce ebeveyn gelir. Çocuğun sorununu söyler, sonra ben

çocuğu alırım eğer ebeveyn doğru anlatamamışsa çocukla diyaloga girerim. Onun nelerden hoşlandığını anlamaya çalışırım. (K2).

K1 ve K2'den farklı olarak dört katılımcı kitap önerilerinde bulunmadan önce çocukların incelediği kitapları, beraberlerinde getirdikleri oyuncakları gözlemleyerek yönlendirmeler yapmaktadır:

Ben herhangi bir kitap önerisinde bulunacaksam öncelikle çocuğun yaşına ve cinsiyetine odaklanıyorum. Diğer önemli olan dikkat ettiğim nokta da çocuğun ilgisi. Çocuğun ilgisini de dokunduğu, baktığı kitaplardan anlıyorum. Daha sonra bu noktalara dikkat ederek kitap önerisinde bulunuyorum. (K7).

Öncelikle ben sattığım kitapları okudum. Ben önce eğlenceli olmasına göre öneriyorum. Daha önce okudukları kitapları soruyorum. Bazıları ellerinde kitaplarla oyuncaklarla geliyor. Aldıkları kitabın kapağından, çocukların ellerindeki oyuncaktan hareketle öneride bulunuyorum. Elleri de dinazor oyunları çok sık görüyorum. Ben de dinazorlarla ilgili kitaplar öneriyorum. (K9).

Görüldüğü gibi kitap satış danışmanları, kitap önerilerinde bulunurken farklı yöntemleri dikkate almakta ve buna göre tavsiyelerde bulunmaktadır. Danışmanların önerilerinde etkili olan bir husus da önerileri sonucu aldıkları geri dönütlerdir. Araştırmaya katılım gösteren danışmanların 12'si olumlu geri dönütler aldıklarını bildirirken bir katılımcı ise ilk iş deneyimi olduğunu aktararak henüz geri dönüt almadığını bildirmektedir:

Bazen geri dönüşler alıyoruz. Genellikle o da "Geçenlerde almıştık, bu serinin devamı var mı?" şeklinde oluyor. Bunun dışında beğenip ara ara uğrayan, yeni kitaplar geldi mi diye soranlar oluyor. (K12).

Tabii alıyorum. Sizi özellikle aradım. Bu kitabı almıştım, çok sevdik. Bu kitabı 50 defa okuduk, gerçekten çok güzel diye dönütler alıyorum. Bazen başka müşterilerin yanında oluyor ve o müşteriler de etkilenip sözü edilen kitapları alıyor. (K13).

Araştırmada katılımcıların tamamı resimli çocuk kitaplarının pahalı olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların dördü bu durumun sebebini matbaacılık sektörünün temelini oluşturan mürekkep ve kâğıt gereçlerin maliyetinin yüksek olmasına dayandırmaktadır:

Resimli kitaplar çocuğa hitap ettiği için renk sayısı çok fazla. Renk sayısının fazla olması da doğal olarak fiyatı artırıyor. Ayrıca kullanılan kâğıt da normalden pahalı bir kâğıt. Bu yüzden resimli kitapların fiyatlarını yüksek buluyorum. (K12).

Fiyatlar genel olarak çok pahalı, sadece çocuk kitapları bağlamında değil. Mürekkep pahalı, kâğıt pahalı bu da alım gücünü düşürüyor. Beş kitap alacakken 3 kitap alıyorlar. Okuma oranları da düşüyor. (K5).

Resimli çocuk kitaplarının pahalı olduğunu düşünen bir başka katılımcı ise çözüm olarak sanal kitap alışverişini göstermektedir:

Bence kitaplar pahalı. Fuar da mağaza da pahalı bence. İnternet kullanan insanlar fuardan, mağazadan almamalı. Çünkü internette çok daha ucuz. Buradan görüp internetten alabilir. (K9).

Araştırmaya katılan danışmanlardan okunan resimli çocuk kitaplarının belirlenmesinde etkili olan ebeveyn, öğretmen, danışman ve çocuk arasında sıralama yapmaları istenmiştir. Katılımcıların dokuzu okunan kitapların belirlenmesi konusunda ebeveynlerin en etkili kişiler olduğunu bildirmektedir. Katılımcıların yedisi kitapların belirlenmesinde çocukların en az etkiye sahip olduğunu bildirmektedir. Bunun yanı sıra dört katılımcı ise kitap satış danışmanlarını en az etkiye sahip kişiler olarak nitelendirmiştir. Ayrıca bir katılımcı sosyal medyanın da okunan kitapların belirlenmesinde etkili olduğunu aktarmaktadır:

Tabii önce çocuk etkilidir. Resmine bakar. Daha sonra kesinlikle ben (Danışman) çünkü bütün kitapları önceden okuduğum için bilgilendiriyorum. Bu yüzden benden sonra veli gelir. Daha sonra öğretmen... Öğretmen 0-6 yaş grubunda en az etkili olandır. Bir de bunların dışında bence etkili olan bir yer daha var. O da sosyal medya... Sosyal medyada çok fazla sayıda kitap önerisi yapan hesap var. Telefonlarında Instagram açık halde gelip "şu kitap var mı?" diye soran çok kişi var. Bence sosyal medya da okunan kitaplarda çok etkili. (K13).

Tartışma ve Sonuç

Kitap satış danışmanlarının, okunabilir nitelikteki çocuk kitaplarının seçimine yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada danışmanlar kendilerini iyi bir okur olarak nitelendirmişlerdir. Bu sayede çocuk kitaplarını eleştirel bir gözle okuyarak kitapların çocuklara yönelik olup olmadığına dair fikir edinmesine olanak sağlanabilmektedir. Resimli çocuk kitaplarını seslendirme deneyimine sahip olan danışmanlar, çocuklarla birlikte yapılan okumaların çocuklar üzerinde meydana gelen olumlu etkilerine değinmişlerdir. Literatürde resimli çocuk kitaplarının çocukların resim metin ilişkileriyle ilgili deneyimleri keşfedip yaşamasına olanak sağlaması (Ateş, 2013), kelime hazinelerini geliştirmesi (Çetinkaya, Öksüz ve Öztürk, 2018; Ninio, 1980), çocuklara zengin bir bilgi kaynağı oluşturması (Durkin, 1993) gibi olumlu etkiler öne sürülmektedir. Resimli çocuk kitaplarının bir diğer olumlu özelliği ise yüksek oranda değer ifadesi bulunması sebebiyle değer öğretiminde de etkili bir materyal olmasıdır (Öksüz, Keskin ve Çetinkaya, 2018).

Tutkun ve Şahin (2016) tarafından yapılan araştırmada kitap satış mağazalarına gelen anne, baba ve çocukların doğrudan gözlemlenerek çocuklarla en çok ilgilenen ebeveynin belirlenmesini amaçladığı çalışmanın bulgularına göre, kitap satış mağazalarına çocuklarıyla birlikte giden ebeveynlerin çoğunluğu annelerden oluşmaktadır. Çocukla birlikte gelen kişilerin bir kısmının alınacak kitabı inceledikleri, bir kısmının ise kitabı incelemedikleri görülmüştür. Büyük oranda alınacak kitabın seçimi çocuğa bırakılmış olup babaların çocuklarıyla birlikte kitap seçmedikleri ve bu seçimi çocuklarına bıraktıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca kitap satış mağazalarına çocuklarıyla birlikte gelen ebeveynlerin bir kısmı seçilen kitap hakkında çocuklarıyla konuşurken bir kısmı ise kayıtsız kalmıştır. Mevcut araştırmada da resimli çocuk kitaplarını incelemek ve satın almak için çoğunlukla annelerin mağazaya geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Danışmanlar bu duruma neden olarak annelerin çocuklarıyla yakından ilgilenmeleri, onlarla birlikte daha çok vakit geçirmelerini göstermektedir.

Kuran ve Ersözlü (2009) öğretmenlerin çocuk edebiyatı ürünlerini kitapçılardan ve internet ortamından takip ettiklerini, ürünleri seçerken ise öncelikli olarak kitabın içeriğine odaklandıklarını ve daha sonrasında MEB tavsiyeli olup olmadıklarını göz önünde bulundurdıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ersoy ve Bayraktar (2015) tarafından yapılan araştırmada ise annelerin çocuklarına kitap alırken kitabın dış görünüşüne, çocuğun yaş ve gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak kitap tercihinde buldukları görülmüştür. Turan ve diğerleri (2017) öğretmen adaylarının resimli çocuk kitaplarını seçme konusundaki yeterlilik düzeylerini ortaya koyduğu çalışmada adayların, kitabın fiziksel özellikleri, içerik özellikleri ve resimleme özelliklerine yönelik uygunluğunu ön plana çıkardıkları görülmüştür. Mevcut çalışmada da bu araştırma bulgularını destekleyecek görüşler yer almaktadır.

Araştırmaya göre, kitap satış danışmanları çocuklarla birebir iletişim kurma, çocukların oyuncaklarını gözlemleme, en sevdiği veya en son okuduğu kitabı sorma gibi çeşitli yöntemlerle önerilerde bulunmaktadır. Araştırmanın bu kısım verileri kitap satış danışmanlarının resimli çocuk kitabı seçiminde ebeveyn ve öğretmen kadar etkili olduğunu göstermektedir. Yükselen ve diğerleri (2016) okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk kitabı seçiminde kullanılan kâğıdın kaliteli ve cildinin sağlam olmasına, kitapların yazı ve resim uyumuna dikkat ettiklerini ortaya koymuştur. Bununla birlikte çalışmada yer alan katılımcıların resimli çocuk kitabı seçiminde çocukların gelişim düzeylerini göz önünde bulundurdıkları görülmektedir. Ayrıca okul öncesi öğretmen adayları, kitap seçiminde bulunurken kitabın çocuklara göre içerik yönünden uygunluğunu belirlemek adına kitabı baştan sona kadar yazı ve resimleri ile birlikte en az bir kere okunması gerektiğini vurgulamışlardır. Mevcut araştırmada ise mağazalara gelen ebeveynlerin çoğunluğunun elinde bir kitap listesi ile geldiği görülmüştür. Danışmanlar bu kitap listesinin ise öğretmen tarafından verildiğini veya ebeveynlerin sosyal medya üzerinden takip ettiği hesaplardan bizzat kendilerinin oluşturduklarını belirttiktedirler. Ayrıca satış danışmanları resimli çocuk kitapları seçiminde öncelikli olarak çocuklarla birebir iletişim kurmayı ve onların ilgilerini keşfederek buna yönelik kitapları önerdiklerini, çocukların mağazada inceledikleri kitaplardan ve yanında getirmiş oldukları oyuncaklardan yola çıkarak öneride bulduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında çocuğun yaş ve cinsiyetini de önemsedikleri görülmektedir. Öte yandan Altunkaynak (2018) yapmış olduğu

araştırmanın bulgularına göre, çocuklara resimli kitap seçiminde en belirleyici etkenin aileler olduğu görülmektedir.

Öte yandan farklı araştırmaların neticeleri ile birlikte değerlendirildiğinde ebeveynlerin, öğretmenlerin, satış danışmanlarının çocukların okuyacağı kitapların seçiminde çok önemli bir konumda oldukları görülmüştür (Altunkaynak, 2018; Ateş ve diğerleri, 2012; Ergün ve Gündüz, 2011; Ersoy ve Bayraktar, 2015; Kara, 2012; Kuran ve Ersözlü, 2009; Şahin ve Tutkun, 2016; Yükselen ve diğerleri, 2016). Bu nedenle çocukları doğru kitaba ulaştırmak adına bahsi geçen kişilerin okunabilir kitapların seçimi konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlere, kitap satış danışmanlarına ve ebeveynlere şu önerilerde bulunulabilir:

Öğretmenlerin satış mağazalarına nadiren geldikleri görülmüştür. Gelip kitapları inceleyip satış danışmanlarının önerilerini almaktan ziyade velilere hazır kitap listeleri vermeyi tercih ettikleri görülmüştür. Araştırmada ulaşılan bu bulgudan hareketle öğretmenlere kitapları inceleyerek listelerini oluşturmaları önerilmektedir.

Araştırmada kitap seçimi konusunda kitap satış danışmanlarının görüşlerine sıklıkla başvurulmaktadır. Bu nedenle satış danışmanlarının, kitapların içeriğini bilmesi ve bu doğrultuda tavsiyelerde bulunması önerilmektedir.

Kitap satış mağazalarına gelen kişilerin genellikle ebeveynler olduğu belirtilmektedir. Çocuğuyla birlikte gelen aileler ise kitap seçimini çocuğun ilgi ve ihtiyacına yönelik yapmaktansa maddi boyutunu göz önünde bulundurmaktadırlar. Buradan da anlaşılacağı gibi ebeveynler çocuğun ihtiyaçlarına, ilgilerine ve görüşlerine çok az/hiç müracaat etmemektedir. Bu hususta ebeveynlere çocuklarının ilgi ve görüşlerinden hareketle kitap almaları önerilmektedir.

Kaynaklar

- Altunkaynak, M. (2018). İlkokul öğrencilerinin kitap seçimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(9), 101-117.
- Anderson, E., O'Flahavan, J. F., ve Guthrie, J. T. (1996). *The influence of embedded word-study instruction, social context, and motivation of children's independent reading and writing: A case study of 3 first-graders*. Retrieved from ERIC database
- Anderson, R. C., Wilson, P. T., ve Fielding, L. G. (1988). Growing in reading and how children spend their time outside of school. *Reading Research Quarterly*(23), 285-303.
- Angeletti, N., Hall, C., ve Warmac, E. (1996). *Improving elementary students' attitudes toward recreational reading*. Retrieved from ERIC database.
- Ateş, S. (2013). İlkokulda peritextual okumadan metinler arası okumaya resimli hikâye kitabı okuma süreci. *International Journal of Human Science*, 10(1), 1567-1585.
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç., ve Yıldırım, K. (2012). Okunabilir bir kitap nasıl seçilir? *İlköğretim Online*, 11(2), 319-331.
- Cresswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research (Second edition)*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Çetinkaya, F. Ç., Öksüz, H. İ., ve Öztürk, M. (2018). Etkileşimli okuma ve kelime hazinesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 705-715.
- Çılgın, A. S. (2006). Çocuğa büyümlü bir dünyanın kapılarını açmak. *Milli Eğitim*(172), 175-182.
- Demircan, C. (2006). Tübitak çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 12-27.
- Durkin, D. (1993). *Teaching them to read* (6.bs.). Boston: Allyn & Bacon.
- Dwyer, J., ve Neuman, S. B. (2008). Selecting books for children birth through four: Adevelopmental approach. *Early Childhood Education Journal*, 35(6), 489-494.
- Epspinosa, L. M., ve Burns, M. S. (2003). *Early literacy for young children and English-language learners*. Los Angeles: Paul. H. Brookes Publishing.

- Erbay, F., ve Samur, A. Ö. (2010). Anne ve babaların çocuk kitapları hakkındaki genel görüşleri ile çocukların alıcı dil gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 5(4), 1063-1073.
- Ergün, M., ve Gündüz, A. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi çocuk kitaplarını değerlendirmesi. *Dünya'daki Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 23-29.
- Ersoy, Ö., Avcı, N., ve Turla, A. (2006). *Çocuklar için erken uyarıcı çevre*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ersoy, Ö., ve Bayraktar, V. (2015). Annelerin öğrenim durumlarına göre çocuklarını kitapla buluşturma konusundaki durumlarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14(4), 1406-1415.
- Gönen, M. (1984). Okul öncesi çağı çocuğu ve resimli kitaplar. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 16(28), 20-21.
- Hardman, M., ve Jones, L. (1999). Sharing books with babies: evaluation of an early literacy intervention. *Educational Review*, 51(3), 221-229.
- Haris, V. J. (2008). Selecting books that children will want to read. *The Reading Teacher*(61), 426-430.
- Harris, A. J., ve Sipay, E. R. (1990). *How to increase reading ability (Ninth Edition)*. New York: Longman.
- James, J. Y., ve Kormanski, L. M. (1999). Positive intergenerational picture books for young children. *Young Children*, 54(3), 32-38.
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 225-232.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Kimmel, M. M., ve Segel, E. (1983). *For reading out loud: A guide to sharing books with children*. New York: Dela Corte Press.
- Kuran, Ş. B., ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. California: Sage Publication.
- Lincoln, Y. S., ve Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. California: Sage Publications, Inc.
- Machado, J. M. (2003). *Early childhood experiences in language arts: emerging literacy*: Delmar Cengage Learning; 7th Edition.
- MacNaughton, G., ve Williams, G. (2004). *Teaching young children, choices in theory and practice*. Milton Keynes, United Kingdom: Open University Press.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2. bs.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neydim, N. (2006). Çocuk edebiyatının durumu ve "100 temel eser" üzerine. *Varlık Dergisi*, 1189(3), 3-7.
- Ninio, A. (1980). Picture-book reading in mother-infant dyads belonging to two subgroups in Israel. *Child Development*, 51(2), 587-590.
- Öksüz, H. İ., Keskin, H. K., ve Çetinkaya, F. Ç. (2018). Sosyal medya platformlarında en fazla önerilen 15 resimli çocuk kitabının Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerler bakımından incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(1), 13-31.
- Özdemir, E. (1990). *Okuma sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Padak, N., ve Rasinski, T. (2007). Is being wild about Harry enough? Encouraging independent reading at home. *The Reading Teacher*(61), 350-353.
- Richards, L., ve Morse, J. M. (2007). *Users guide for qualitative methods (2nd Ed.)*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- Rideout, V. J., Vandewater, E. A., ve Wartella, E. A. (2003). *Zero to six: electronic media in the lives of infants, toddlers and preschoolers*. Menlo Park, CA: Henry J: Kaiser Family Foundation.
- Samur, A. Ö. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının nitelikli çocuk edebiyatı eserlerini seçebilme yetkinlikleri 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri*. Ankara: Ankara Üniversitesi.

- Schirmer, B. R., ve Lockman, A. S. (2001). How I do find a book to read? Middle and High School students use a rubric for self-selecting material for independent reading. *Teaching Exceptional Children*(34), 36-42.
- Sever, S. (2011). *Okuma kültürü edindirme sürecinde temel sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Smith, C., Tracy, E., ve Weber, L. (1998). *Motivating independent reading: The route to a lifetime of education*. Retrieved from ERIC database.
- Şahin, F. T., ve Tutkun, C. (2016). Okul öncesi dönemde anne, baba, çocuk ve kitap. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2373-2390.
- Turan, F., Gönen, M., ve Aydos, E. H. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının resimli öykü kitaplarını seçme konusunda yeterlik düzeyleri ve kendi yeterliklerine ilişkin algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 400-422.
- Tutkun, C., ve Şahin, F. T. (2016). Anne, baba ve çocukların doğal gözlemleri: Bir kitapçı ortamında anne çocuk mu? baba çocuk mu? . *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2293-2308.
- Tür, G. (1999). *Okul öncesi eğitimde kitap seçimi*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- White, H. (2005). *Developing literacy skills in the early years*. London: A Practical Guide.
- Wutz, J. A., ve Wedwick, L. (2005). Bookmatch: Scaffolding book selection book for independent reading. *International Reading Association*, 59(1), 16-32. doi: 10.1598/RT.59.1.3
- Yağcı, Y. (2007). Çocuk ve gençlerin kitaba ulaşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 62-71.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükselen, A., Yumuş, M., ve Işık, E. (2016). Çocuk kitabı seçme kriterlerine ilişkin okul öncesi eğitimcilerin görüşleri. *Başkent university journal of education*, 3(2), 161-168.

Extended Abstract

Introduction

Reading ability is vital for to develop the individual's personality and to establish healthy relationships with the community. (Kimmel and Segel, 1983; Özdemir, 1990:17). Children's book, which is one of the reading materials and occupies an important place in children's life (Rideout, Vandewater and Wartella, 2003), constitutes a natural learning environment for the child's cognitive and lingual development (Sever, 2011). Children's ability to overcome the challenges they face throughout their lifetime is directly connected with the strength of personal and emotional structure they have. Reading activities to be carried out with readable children's book, selection of which was done correctly in the early periods, provides them the chance to develop their knowledge about the world as well as to increase their sensitivity, imagination, productivity and communication skills (Demircan, 2006). In the literature review it was seen that criteria for selection of books were studied. However this matter has not been questioned in line with the book sales assistants' views. Therefore, the fact that there is no study that acquired the views of the sales assistants working in bookstores regarding the selection of readable books makes this research important.

Method

This research, which aims to put forth the book sales assistants' views regarding the selection of readable children's book, was conducted through a qualitative descriptive research approach. The universe of the research consists of 13 sales assistant who work in Ankara and have the working experience ranging between 1 to 23 years. Convenience sampling was utilized during the research and interview technique was used as the data collection tool. The answers given for the questions in the interview form were recorded with tape recorder. In this way, the probability of missing or wrong information was removed. During the development stage of interview questions, the researchers independently examined the literature related to appropriate readable books for the children and in accordance with the data in the literature, the questions needed for the interview were developed.

Result and Discussion

In this research, which aims to put forth the book sales assistants' views regarding the selection of children's book having a readable quality, the book sales assistants described themselves as good readers. In this way, a perspective is formed for taking into account the book sales assistants views regarding the selection of books. The book sales assistants, who have the experience of reading aloud the children's books, addressed the positive effects of reading the book together on the child himself. In the existing research, it was observed that mostly the mothers go to the bookstores to examine and buy children's picture books. The books sales assistants express as the reason of this is that the mothers are closely engaged with the children and that they spend more time with them.